

VÝVOJ SPOJOVACÍHO VOJSKA ČESKOSLOVENSKÉ LIDOVÉ ARMÁDY

Generál-plukovník Ing. Bohumil Teplý, generál-poručík Miloslav Šmolčas

Dne 9. května 1955 oslaví náš stát desáté výročí svého trvání a své samostatnosti dobyté hrdinnou Sovětskou armádou. Je to slavné a velké výročí, které řadíme mezi nejvýznamnější události, jež náš národ ve své bohaté historii má.

Každý poctivý Čech a Slovák, jehož nitro hoří opravdovým vlastenectvím a láskou k svému lidu a který dovede spravedlivě zhodnotit vnitropolitickou i zahraniční situaci od roku 1945, musí se s úctou a obdivem ohlédnout zpět na prošlá léta a zamyslet se nad obrovským dílem, které bylo za tuto krátkou dobu pod vedením Komunistické strany Československa a vlády vykonáno. Uplynulá léta jsou lety tvrdých bojů, které naše dělnická třída s úspěchem pod vedením své strany vybojovala. Cestu, kterou nám vyznačila Velká říjnová socialistická revoluce, nemohla nám zahradit ani vnitřní reakce v Únoru 1948, ani zahraniční pikle anglo-amerických špiónů a diversantů. Náš pracující lid se uměl s těmito živly kapitalistických mocipánů vypořádat a do budoucna má dostatek sil k tomu, aby dosažené úspěchy uchránil a nastoupenou cestu k socialismu si nenechal nikým narušovat. Za tím účelem ihned od počátku zrodu naší republiky snažila se naše KSČ a vláda vybudovat nejmocnějšího obránce pracujících a bezpečnosti státu — lidovou armádu. Armádu složenou z dělníků, rolníků a pracujících inteligence, naprosto oddanou věci socialismu a udržení světového míru. Uvážíme-li dnes, že k opravdovému, tvořivému budování naší armády dochází teprve po slavném Únorovém vítězství lidu nad reakcí, můžeme s obdivem a úctou k naší Komunistické straně Československa a vládě, která budování armády od počátku vzala pod svou starostlivou péči, hrdě prohlásit, že naše lidová armáda za tak krátkou dobu je po všech stránkách připravena ubránit samostatnost naší republiky. Její připravenost je zároveň varovným vykřičníkem pro nové paliče války a pevnou záštitou všech poctivých lidí, kteří bojují za udržení trvalého míru ve světě.

Spojovací vojsko, významný článek naší lidové armády, dosáhlo za uplynulých 10 let četných úspěchů, které svědčí o tom, že je schopno za všech podmínek boje plnit svůj hlavní úkol — zajistit bojujícím jednotkám nepřetržité spojení.

Tak významné jubileum, jako je desetileté trvání naší republiky a naší lidové armády, je pro nás spojaře příležitostí, abychom se zamyslili nad vývojem čs. spojovacího vojska od založení první čs. vojenské jednotky v SSSR za druhé světové války až po dnešní dobu a abychom přehledli práci, kterou jsme do dnešního dne vykonali.

Spojovací jednotky naší armády počaly v Sovětském svazu vznikat souběžně se vznikem a organizací čs. vojenských jednotek, t. j. 1. čs. samostatného polního praporu v Buzuluku.

Jejich vzniku však ve skutečnosti předbílala již určitá organizace a výcvik před příchodem velitelského kádru do Buzuluku. Již při zahájení německo-polské války v roce 1939 utvořila se u tehdejšího t. zv. „Legionu českého“ spojovací rota. Tato byla částečně vybavena spojovacím materiálem a prováděla a udržovala spojení jak ve výcvikovém táboře Lešná, tak i během bojů o Tarnopol, kde část našich jednotek se zúčastnila protivzdušné obrany města před nálety německých fašistických letadel.

Po pádu beckovského Polska a odchodu našich jednotek do Sovětského svazu byla činnost spojovacích jednotek částečně přerušena. Avšak i zde v letech 1940 a 1941 byl prováděn alespoň částečný výcvik, sestávající převážně z přednášek o bojové technice spojovacího vojska a praktického přijímání a vysílání Morseových značek. Avšak i zde se spojaři uplatnili v praxi vypomáháním spojovacímu uzlu města Suzdal. Pracovali na opravách a údržbě táborové i městské sítě, údržbě městského radiouzlu a p.

Po přepadení Sovětského svazu hitlerovskou fašistickou armádou a po uzavření dohody mezi ČSR a SSSR ze dne 12. července 1941 byl z důstojníků a poddůstojníků spojařů, kteří tehdy byli v t. zv. „Československé jednotce v SSSR“, vytvořen základ k první spojovací jednotce — spojovací četě 1. polního praporu. Ihned po uzavření této dohody přistoupili funkcionáři spojovací čety ke konkrétním přípravám výcviku. Byly sestaveny plány výcviku, vypracován způsob telefonní a radiové dopravy mezi čs. jednotkami a sovětskými štáby. Zvláštní péče byla věnována zdokonalování se ve znalostech ruského jazyka, který zvláště pro spojaře, zodpovědné za telefonní a radiové spojení se sovětskými štáby, byl zvláště důležitý. Tyto práce zaujaly celý zbytek roku 1941 až do doby, kdy byla jednotka přesunuta do Buzuluku.

Dne 5. února 1942 dorazil kádr jednotky do Buzuluku a započal tam ihned organisovat čs. vojenskou jednotku. V Buzuluku se organizace spojovací jednotky poněkud zdržela za ostatními jednotkami. Příčina byla v tom, že bylo nutno zabezpečit jednotku především po stránce ubytovací. Otázky úpravy kasáren, vnitřního zařízení, zabezpečení topiva za krutých povětrnostních podmínek, kdy teplota klesala až na 57° pod nulou, byly tak závažné, že se jim po nějakou dobu musela podřídit veškerá činnost jednotky.

K vlastní organizaci spojovací jednotky a jejího doplnění mužstvem došlo až v polovině července 1942 po zformování 1. polního praporu. Spojovací jednotka v síle 18 mužů a 1 ženy byla organisována takto: velitel, roj telefonní ústředny, tři roje stavěčů, dvě radiové stanice a dvě spojky.

Spojovací četa však byla bez spojovacího materiálu; ten byl dodán až před samým odjezdem na frontu. Bez materiálu se však provádění bojové přípravy omezovalo jen na theoretické přednášky. Proto se spojaři iniciativně pustili do vlastnoruční výroby nejn nutnějších pojmek. Ředitel místního závodu na traktorové součástky jim umožnil v nočních hodinách použít některých obráběcích strojů. Tam si spojaři z různého odpadového materiálu sami vytvořili soupravy signálních praporků, optických signálních přístrojů, bzučáků a z porůznu opatřených radiových součástek sestavili i dvě radiové stanice. Takto získaný materiál umožnil

alespoň částečně praktické provádění bojové přípravy a aktivní účast při bojových cvičeních celého praporu.

Na podzim 1942 byl čs. 1. polní prapor přeorganisován na samostatný polní prapor s větším počtem rot a z toho důvodu byla též změněna organizace spojovací čety. Po této reorganizaci měla četa celkem 39 osob a byla organizována takto:

velitel,

a) telefonní poločeta o 1 družstvu a 3 družstvech stavebních,

b) radiová poločeta o 2 praporních radiových stanicích a 6 rotních radiových stanicích.

Dopravním prostředkem čety byly troje sáně.

V tomto složení po vybavení materiálem odjela spojovací četa s 1. čs. samostatným polním praporem na frontu. Protože spojovací materiál, jak již bylo uvedeno, byl dodán až poslední dny před odjezdem na frontu, prováděla spojovací četa praktický výcvik v radiovém provozu ve vlaku. Stanice byly rozděleny po jednotlivých vagonech a radisté se cvičili v radiové dopravě. Telefonisté využívali zastávek, které mnohdy trvaly 3 až 5 hodin, k tomu, aby si prakticky zopakovali stavbu vedení, zřizování ústřední a p.

Koncem února 1943 dorazil 1. polní prapor do Charkova. Tam byl včleněn nejprve do 25. gardové divise a později do 62. gardové divise a společně s nimi bránil přístupy k Charkovu z jihu. Boje u Charkova a u Sokolova byly prvním bojovým křtem našich spojařů na východní frontě. Podmínky pro spojaře byly stejně jako pro celý prapor velmi složité. Bylo třeba sjednat a udržet spojení v bráněném prostoru, který přesahoval 10 km do šířky a 5 km do hloubky. Jarní oteplení, které mělo za následek roztání sněhu, nepříznivě působilo na telefonní spojení. Kromě toho palba nepřátelských minometů a bombardování letectva způsobovaly časté poruchy na spojení a telefonisté je jen s největším vypětím sil stačili udržovat v činnosti. Malé rotní radiové stanice nestačily svým rozsahem překlenout vzdálenosti mezi VS rot a praporů, a tak prapor zůstal prakticky odkázán jen na dvě praporní radiové stanice, z nichž jedna zabezpečovala spojení se štábem divise a zároveň s velitelem 2. pěší roty, který byl nejvíce vzdálen od velitelství praporu, a byla mu proto přidělena druhá praporní radiová stanice.

Přes tyto těžké podmínky stačili spojaři úspěšně plnit svěřené jim úkoly. Zvláště radisté dosáhli velkého úspěchu, neboť nejenže zabezpečili spojení se štábem divise a s ostatními jednotkami, ale odposloucháním německých radiových hovorů zjistili místo soustředění nepřátelských vojsk v Sokolově; této zprávy plnou měrou využili naši dělostřelci a mohutným dělostřeleckým přepadem způsobili shromazďujícím se nepřátelským vojskům značné ztráty.

Během všech těchto bojů projevila se u všech spojařů bez rozdílu vysoká bojová morálka a snaha splnit za všech okolností a stůj co stůj uložené úkoly. Když došel rozkaz k opuštění obranného postavení na řece Mža, spojaři poslední odcházeli z postavení. Když pak byl prapor částečně obklíčen v lese mezi Čugujevem a Machnačí a nebylo možno sáně a auta se spojovacím materiálem zachránit, zničili spojaři veškerou techniku, avšak nejcennější z nich — obě radiové stanice RB-38 —

vynesli na zádech přes to, že za posledních 24 hodin urazili téměř bez odpočinku 63 km pěším pochodem.

V bojích u Sokolova získali naši spojaři první bojové zkušenosti. Naučili se organisovat a udržovat spojení za složité bojové situace. Zkušenosti získané v těchto bojích byly spojařům spojovací čety dobrým podkladem pro přípravu a organizaci výcviku spojovací roty 1. československé samostatné brigády.

*

K zorganizování spojovací roty 1. čs. samostatné brigády, která se začala organisovat v letních měsících 1943, připravovali se spojaři 1. praporu ještě za pobytu ve frontovém pásmu ve vesničce Veseloje. Již tu získali spojaři z kořistního materiálu mnoho přístrojů a zařízení potřebných k vytvoření nejen brigádní spojovací roty, ale, hlavně, dílen. Tyto dílny bylo nutno u brigády zřídit proto, že šlo o samostatnou a jedinou čs. jednotku na území SSSR, kterou bylo nutno i po stránce týlových zařízení vybavit daleko více, než byly vybavovány normální svazky.

Sama organisace a příprava spojovací roty probíhala již daleko lépe, než tomu bylo u spojovací čety. Bylo to způsobeno jednak tím, že byly již cenné bojové zkušenosti, jednak, a hlavně, tím, že spojovací materiál byl rotě přisunut ihned po jejím zorganizování. Údobí od července do konce září 1943 bylo využito k úsilovnému výcviku spojařů, a to jak brigádní spojovací roty, tak i spojovacích čet samostatných praporů a dělostřeleckých oddílů. Díky této houževnaté přípravě odjížděli spojaři na frontu s 1. čs. samostatnou brigádou daleko lépe připraveni k plnění svých úkolů, než tomu bylo v únoru 1943.

Již první boj ukázal, že bylo třeba této pečlivé přípravy. 1. brigádě byl svěřen čestný úkol zúčastnit se s 38. sovětskou armádou osvobození města Kyjeva. Spojařům připadl úkol po prvé organisovat spojení v útočném boji do hloubky několika desítek kilometrů ve dvou dnech.

I v tomto boji spojaři svůj úkol splnili. Když na sklonku prvního dne jednotky brigády začaly pronásledovat ustupujícího nepřítele, a nebylo již možné udržovat linkové spojení v měřítku brigády, spojaři zabezpečili velení radiovým spojením do té míry, že velitelé měli možnost neustále přijímat informace, vydávat rozkazy a řídit jednotky v boji.

Po osvobození Kyjeva následovala řada dlouhých a úporných bojů za další osvobozování Ukrajiny. Během těchto bojů získávali spojaři další zkušenosti, naučili se organisovat spojení jak v útočném, tak obranném boji, za pronásledování i při vystřídávání vojsk. V těchto bojích museli často spojaři nejen organisovat a udržovat spojení, ale plnit i další bojové úkoly. Tak na př. v bojích západně Korsuň—Ševčenkovskij, kde se naše brigáda bránila na široké frontě, došlo nejdříve k proniknutí nepřátelského průzkumu do hloubky obrany a k napadení spojovací ústředny nebo radiové stanice. V takových případech odkládali spojaři mikrofony radiových stanic a se samopalem v ruce spolu s pěchotou se zúčastňovali potření proniklých skupin nepřítele.

Ve spojovací rotě vykonávalo službu také 15 žen-spojařek. Obsluhovaly hlavně radiové stanice a telefonní ústředny. Tato služba vyžadovala od nich často veškerého duševního i fyzického vypětí sil při širokých obranných úsecích. Docházelo často k poruchám na vedeních. Vzhledem

k malému počtu spojovacího personálu bylo často nutno sestavovat poruchovou hlídku ze dvou žen, které kromě výzbroje — samopalu — musely nést i těžké bubny s kabelem, zkušební telefonní přístroj a v rozbředlém ukrajinském terénu s touto zátěží překonávat pěšky mnoho kilometrů, aby poruchu našly a odstranily. Stejně tak při obsluze radiových stanic se nezřídka stávalo, že jediná radistka nesla při přesunu kromě vlastní výzbroje a výstroje obě bedny radiové stanice, které normálně nesou dva muži. Spojářky, které byly v těchto bojích po prvé zařazeny ve větším počtu do spojovací služby, plnily své úkoly vzorně a byly mnohdy příkladem i morální posilou spojařům.

Jaro a léto 1944 bylo vyplněno menšími boji na Volyni české, doplňováním a reorganisační brigády na 1. čs. samostatný sbor a jeho přesunem k východním hranicím Československé republiky, ke kterým se na jaře přimkla vojska Sovětské armády. Spojovací vojsko bylo nutno značně rozšířit, vytvořit sborové spojovací jednotky, spojovací jednotky letecké divise, tankové brigády a dělostřeleckých pluků. Kostrou těchto nových spojovacích jednotek byli spojaři od Sokolova, z nichž se téměř všichni stali veliteli spojovacích čet, rot i praporů, a spojaři 1. čs. brigády. Zkušenosti, které získali v předcházejících bojích, byly co nejširší uplatňovány a odevzdávány novým spojařům mobilisovaným převážně v prostoru Volyně české, aby jejich příprava k bojům o karpatské hřebeny dělící náš sbor od vlasti byla co nejdůkladnější.

V době zahájení dukelsko-prešovské operace byli spojaři 1. čs. armádního sboru již v celku připraveni k plnění úkolů. Boje o přístupy k našim hranicím, o přechody Karpat a boje na samém Slovensku ukázaly, že bylo třeba dokonalé spojařské přípravy. Již v bojích o Dukelský průsmyk musili spojaři prokázat nejen svou morální a odbornou připravenost, ale i vysokou fyzickou zdatnost. Stavba vedení po strmých karpatských úbočích, nepříznivé terénní a povětrnostní podmínky a obtížné zásobování, které se omezovalo na dodávání obyčejně vychladlé stravy jednou za den — to všechno vyžadovalo lidi vysoké morálky a fyzicky dobře připravených a odolných. Radisté tu museli uplatňovat v plné míře své umění, protože členitost terénu silně snižovala dosah radiových stanic. Tu se radisté stali mistry ve vymýšlení nových druhů anten, aby překlenuli velké vzdálenosti mezi štáby a zabezpečili spojení.

Boje v Karpatech byly nejtěžší a přitom největší školou nových spojařských kádrů pro další rozšiřování naší armády. Postupným osvobozováním území naší republiky vytvářely se další vojenské jednotky, ke kterým byli náčelníci spojení vybíráni právě ze spojařů zocelených v bojích v Karpatech.

Po osvobození celého našeho území Sovětskou armádou začaly se kolem vojsk 1. čs. sboru tvořit nové jednotky naší armády. Vzhledem k linii vytyčené Košickým vládním programem stali se i spojaři 1. čs. armádního sboru kostrou nových spojovacích jednotek čs. lidové armády.

Skutečnost, že základy našich spojovacích jednotek se začaly vytvářet právě na území Sovětského svazu, měla dalekosáhlý význam jak pro každého ze spojařů osobně, tak i pro další rozvoj a budování spojovacích jednotek naší nové lidové armády. Život mezi sovětskými lidmi, spolupráce jak v týlu, na polích a v továrnách, tak i v bojích na frontě, vytvářely z našich mladých vojáků lidi nového ražení. Každý měl osobně možnost učit se od sovětských lidí skromnosti a vytrvalosti v práci,

k vřelému poměru člověka k člověku a umění vytvářet kolektiv, prochnutý jedinou vedoucí myšlenkou — osvobodit svou vlast z fašistické poroby.

Každodenní styk se sovětskými vojáky na frontě, společné překonávání tvrdých podmínek frontového života vyvolával ve vojácích podvědomou touhu napodobovat zářné příklady sovětských lidí a formoval a upevňoval jejich charakter. Většina z nich osvojila si řadu těchto dobrých vlastností a naučila se předávat je svému okolí. I když po návratu do vlasti někteří zapomněli na tento těžký život a na vlastnosti v něm získané a podlehlí svodům zbytku buržoasní společnosti, která hlavně v letech 1946—1948 se snažila je ovlivnit, u většiny spojařů zůstala celá řada těch dobrých vlastností, kterým se naučili od sovětských lidí.

Dnes mnozí z příslušníků spojovacích jednotek 1. sboru zastávají velitelské funkce v naší lidové armádě, vychovávají z našich mladých lidí nové spojaře. Vštěpují jim zásady a vlastnosti, kterým se v Sovětském svazu naučili. Vychovávají z nich odhodlané obránce své lidové demokratické vlasti a jejího lidu. Vštěpují jim hlubokou lásku ke své vlasti, touhu po svobodě a odhodlanost zúčtovat s každým, kdo by se opovážil vztáhnout ruku na naše posvátné hranice.

*

Podkladem pro budování spojovacího vojska v rámci nové československé armády po osvobození se stal Košický vládní program, podle něhož se budování nové československé armády mělo provádět především podle yzoru vítězné Sovětské armády. Vlivem reakčních živlů, kterým se podařilo v prvních letech budování naší nové armády brzdit tento vývoj, nedosáhlo se v budování spojovacího vojska žádoucích úspěchů. Plného uplatnění zásad Košického vládního programu mohlo být dosaženo teprve po únoru 1948, kdy v osvobozené vlasti a tím také v nové československé lidové armádě se plně uplatnila vedoucí úloha Komunistické strany Československa. Únor 1948 odstranil všechny překážky v budování nové armády a umožnil především provést očistu velitelského sboru.

*

Hned po osvobození Prahy slavnou Sovětskou armádou v květnu 1945 zřizuje se u tehdejšího hlavního štábu 3. oddělení (spojovací), jako orgán náčelníka hlavního štábu pro otázky spojovací a zároveň jako orgán pro výstavbu, řízení a výcvik nového spojovacího vojska.

Trvání tohoto řídicího orgánu spojovacího vojska v rámci hlavního štábu netrvá dlouho. V první polovině června r. 1945, když již byla vytvořena v rámci MNO velitelství jednotlivých druhů vojsk, vytváří se také velitelství spojovacího vojska.

3. oddělení hlavního štábu ponechává si působnost především po stránce operačně spojovací a velitelství spojovacího vojska se zaměřuje na řízení otázek technicko-spojovacích, výcvikových, organizačně mobilizačních a osobních. Řízení otázek materiálně spojovacích bylo začleněno do vytvořeného II. odboru (materiálního) ministerstva národní obrany,

a to nejdříve jako 4. a později jako 5. oddělení. Toto oddělení se zabývalo nákupem, obhospodařováním a opravami spojovacího materiálu.

Tím byl centrální řídicí orgán spojovacího vojska a všech spojovacích otázek v nové československé armádě rozdělen do tří složek ministerstva národní obrany. Že tento stav nepřispíval k budování nového spojovacího vojska, bylo zřejmé.

Velitelství spojovacího vojska bylo vytvořeno v tomto původním složení: oddělení osobní, organizační a mobilisační, výcvikové a technické. Technické oddělení v sobě zahrnovalo jak složku radiovou, tak i linkovou a mimo to i skupinu, která byla určena pro kreslení a doplňování spojovacích map.

II. odboru MNO byly podřízeny kromě hlavního spojovacího skladu a oblastních spojovacích skladů, také vojenské telegrafní dílny, jejichž úkolem byl vývoj spojovací techniky.

V té době mělo tedy spojovací vojsko snad jako jediný druh vojska vlastní vývojovou složku. Během další reorganise MNO a hlavního štábu bylo naléháno, aby i tato vývojová část byla sloučena s technickou složkou MNO, t. j. s vojenským technickým ústavem (VTÚ). A tak v roce 1946 bylo i toto vývojové oddělení vyňato z působnosti spojovacího vojska a odevzdáno do VTÚ jako jeho II./1. oddělení.

K první centralisaci řídicích orgánů spojovacího vojska dochází 1. května 1946, kdy se ruší 3. oddělení hlavního štábu a velitelství spojovacího vojska se stává jediným centrálním orgánem pro řízení otázek spojení v armádě. Materiální složka zůstává však nadále ještě mimo vlastní velitelství spojovacího vojska.

K vytvoření velitelství spojovacího vojska s dnešní jeho působností (mimo řízení otázek vývoje slaboproudé techniky) dochází teprve v srpnu 1950. Bylo třeba pěti let, než byl pro řízení spojovacího vojska a otázek spojení v armádě vytvořen skutečně jediný centrální orgán, jakým nyní je velitelství spojovacího vojska.

K řízení spojovacího výcviku a otázek spojení v jednotlivých oblastech bylo zřízeno u každého velitelství oblasti rovněž velitelství spojovacího vojska, které se v roce 1953 mění na spojovací oddělení štábu vojenského okruhu.

U velitelství sborů a divisí byl až do roku 1950 v operačním oddělení těchto velitelství jeden důstojník spojovacího vojska s určením pro řešení spojení v rámci taktickém, nikoli však pro řízení výcviku, a to proto, že u sborů a divisí nebyly ještě spojovací útvary. Nebyla tedy v té době u velitelství sborů a divisí dnešní spojovací oddělení.

Ostatní druhy vojsk si prováděly a řídily spojovací výcvik svými vlastními důstojníky školenými v krátkodobých spojovacích kursech.

Jako výkonné spojovací orgány byly vytvořeny v naší nové armádě, a to podle tehdejší oblastní organizace, čtyři pluky pro jednotlivé oblasti a jeden pluk pro potřebu MNO.

1. spojovací pluk hrdiny Sovětského svazu kapitána Otakara Jaroše byl vytvořen v Praze v červnu 1945 z 1. čs. samostatného spojovacího praporu 1. čs. armádního sboru v SSSR. Od 1. čs. samostatného spojovacího praporu převzal tato vyznamenání: Řád Rudé hvězdy, čs. válečný kříž 1939, sokolovskou medaili, bachmačskou pamětní medaili a zborovskou pamětní medaili.

Spojovací jednotky, jak již bylo řečeno, u sborů a divisí nebyly.

Vzhledem k tomu, že se zásady organizace armády a jejího výcviku měly podle Košického vládního programu postupně přibližovat k zásadám organizace a výcviku Sovětské armády, bylo na každém kroku pocítováno, že dosavadní plukovní organizace spojovacích jednotek tomuto požadavku neodpovídá a že potřebuje radikální změny. A tak od roku 1950 bylo konečně spojovací vojsko organizováno podle vzoru spojovacích jednotek Sovětské armády a zůstává tak až do dnešní doby.

Z toho, co bylo uvedeno, je zřejmé, že velitelství spojovacího vojska nemohlo mít do roku 1950 vliv na výcvik spojařů v celé armádě tak, jak je tomu dnes. Mohlo mít vliv jen na velitelství spojovacího vojska u jednotlivých velitelství oblastí. Byl proto alespoň podniknut pokus, aby všichni důstojníci zabývající se v armádě výcvikem spojařů a organizací spojení, byli příslušníky spojovacího vojska. Takové řešení bylo však zamítnuto pro odpor ostatních druhů vojsk.

Pokud jde o školení důstojníků spojovacího vojska, bylo prováděno v prvních letech po osvobození naší vlasti Sovětskou armádou podle způsobu bývalé předmnichovské armády, a to ve vojenské akademii (učilišti), kde bývala jedna četa frekventantů cvičena pro spojovací vojsko. Výcvik v této četě byl v prvním roce zaměřen na otázky vševojskové a teprve v druhém roce se přistupovalo k odbornému spojovacímu výcviku. Byla tedy odborné výchově budoucích důstojníků spojovacího vojska věnována velmi krátká doba. Odborné znalosti a specialisace absolventů neodpovídaly v té době potřebám.

Tento odborný výcvik — možno říci — byl jediným odborným školením důstojníků spojovacího vojska. Všechny pozdější kursy až na výjimky byly rázu vševojskového a spojovací otázky byly probírány jen v míře potřebné pro vševojskového velitele. Vzhledem k tomu, že celé spojovací vojsko mělo jen pět spojovacích pluků, naslouchací jednotku, vojenské radioelektrické ústředí, spojovací učiliště a sklady, dostačoval počet absolventů vojenské akademie k doplnění těchto útvarů.

Ve spojovacím učilišti byli vychováváni jen důstojníci v záloze a specialisté, jako mechanici, dálkopisci a jiní. Vyššího vojenského vzdělání mohlo být dosaženo jen na bývalé válečné škole a v kurzech velitelů oddílů a pluků. Všechny tyto školy a kursy měly však vševojskovou osnovu a spojovací otázky byly v nich probírány ve zcela malém měřítku. Speciálních spojovacích škol nebylo a proto také nebylo možné věnovat se organizaci spojení na vyšších stupních. Bylo jen studováno a prakticky uskutečňováno spojení v divisi, maximálně ve sboru. Spojení na stupni armáda a výše nebylo studováno vůbec.

V prvních letech po osvobození, kdy vlivem některých reakčních živlů nepronikaly do života naší armády zkušenosti a metody výcviku Sovětské armády, byla snaha vytvářet opět vlastní československou vojenskou doktrinu. Proto také organizace spojení a spojovací výcvik, a to jak ve vojskách, tak i v akademiích a učilištích, byly spleť všech možných názorů a směrů vnesených tehdy do armády. Převládaly hlavně názory z bývalé předmnichovské buržoasní armády a názory přenesené ze západních kapitalistických armád. Těžko se proto uplatňovaly podobně jako v jiných druzích vojsk zásady a způsoby výcviku Sovětské armády.

Zkušenosti z organizace spojení a výcviku spojovacích jednotek na podkladě vítězné sovětské vojenské vědy, začaly ve větší míře pronikat do naší nové armády příchodem prvních kádrů vyškolených v sově-

ských školách (r. 1947). Definitivní skoncování s pozůstatky buržoasní vojenské doktriny v naší armádě nastává v roce 1950, kdy se stává ministrem národní obrany generál armády Alexej Čepička. Od té doby dochází ke zvyšování úrovně bojové a politické přípravy také u spojovacího vojska, a to především tím, že jsou

- vydávány nové řády a předpisy podle řádů a předpisů Sovětské armády,
- dány předpoklady k odhalování nedostatků v bojové a politické přípravě, které se jeví v zakrývání nedostatků v bojové a politické přípravě a v podněcování k nim, v nedodržování plánů bojové a politické přípravy, v malé velitelské náročnosti a v nedostatečném materiálním zabezpečení bojové a politické přípravy.

Organisace spojení začíná se rozvíjet a zdokonalovat na každoročně prováděných velitelsko-štabních cvičeních s pojitky. V letošním výcvikovém roce začínají se řešit i otázky organisace spojení za použití atomových zbraní.

Obdobným vývojem, kterým prošly spojovací útvary (jednotky), prošly i školy pro výchovu velitelského sboru spojovacího vojska. Školení nižších velitelských kádří spojovacího vojska prováděného nejdříve v rámci bývalé vojenské akademie v Hranicích (obdobně, jak tomu bylo v bývalé předmnichovské armádě) přechází v roce 1950 do samostatného spojovacího učiliště, zprvu dvouletého a nyní již tříletého. Střední velitelské kádry spojovacího vojska jsou školeny v postupně vytvářených kursech (oddílových, plukovních), zprvu v rámci bývalé válečné školy a od roku 1952 ve vyšší škole důstojníků spojovacího vojska.

Založením Vojenské technické akademie Antonína Zápotockého roku 1951 bylo vyřešeno i školení vyšších velitelských a odborných kádří spojovacího vojska. Právě v letošním jubilejním roce 10. výročí osvobození naší vlasti slavnou Sovětskou armádou vyšli z této akademie první její absolventi, důstojníci spojovacího vojska velitelského směru.

Pro školení nejvyšších spojovacích kádří připravuje se letos zahájení prvního akademického kursu při VTA AZ.

Všechny vyjmenované školy jsou zárukou, že naše spojovací útvary (jednotky), spojovací oddělení svazků, vojenských okruhů a nejvyšší řídicí orgány spojovacího vojska budou nyní dotovány dobře vyškolenými odborníky — spojaři vyzbrojenými pro svou praktickou činnost i potřebnými znalostmi zásad sovětské vojenské vědy a sovětského vojenského umění.

*

Od konce války uplynulo 10 let. Všichni, kdo bojovali za vítězné zakončení války, toužili po dalším životě v míru a štěstí. Práci pro blaho své vlasti naplnili těchto 10 let. Avšak zcela blízko našich západních hranic zaprodanci amerického kapitálu od prvního dne míru vyplňují své dny jinou prací. Připravují novou světovou válku, kterou by chtěli obnovit své kapitalistické panství nad světem. Snaží se vytvářet válečná ohniska a rozdmýchávají válečnou psychosu. Žádná ponaučení si nevzali z krachu své politiky a válek na Dálném Východě. Pokračují v budování válečných základů v blízkosti hranic Sovětského svazu a států lidových

demokracií a vzkřísili německý agresivní militarismus a revanšismus. Domnívají se, že hrozbami a svou t. zv. „politikou síly“ zastraší miliardu lidí, která stojí na stráži míru a pokroku v celém světě.

Národy naší vlasti stejně tak jako národy Sovětského svazu a ostatních lidových demokracií se však nezaleknou těchto hrozeb. Proti nabubřelé a halasně válečné propagandě západních imperialistů stavějí skutečnou sílu jedné miliardy lidí toužících žít svobodně a v míru a odhodlaných svoji svobodu a mír ubránit.

Naše lidová armáda je morálně, odborně i materiálně připravena prokázat svou odhodlanost bránit mírovou práci svého lidu. Všechny druhy vojsk, tvořící naši lidovou armádu, jsou dnes vychovány v duchu tradice slavných a hrdinských bojů Sovětské armády, v duchu tradice bojů u Sokolova, Kyjeva, Bílé Cerkve a na Karpatech. Tradice našich spojařů vojenských jednotek v SSSR jsou a zůstanou i nám vzorem a příkladem.

